

דרכי הנחיה של גישות בימיו

(מתוך "הדרך לעין חרוד" . צילום יאיר מיוחס)

דן אוריין, בספרו "דרמה ותיאטרון", מתייחס לתפקיד הבמאי וכותב כי תפקיד זה כולל את הפרשנות של כל אחת מהדמויות ואת הדרכת השחקנים המגלמים אותן, כשכל במאי עושה זאת בהתאם לתפיסתו ולפרשנותו האישית.¹ בלהה בלום מתייחסת בספרה לתפיסה הכוללת של ההפקה האמנותית והעבודה והנחיית בעלי תפקידי ההפקה השונים.² במסגרת עבודתי כמורה ורכזת מגמת תאטרון אני מחפשת דרכים מגוונות לעבודה עם תלמידים ולהנחיית תלמידים.

אני מוצאת לנכון לציין כי אוכלוסיית התלמידים שאיתה אני עובדת היא של תלמידים בעלי לקויות למידה שונות וקשיי קשב וריכוז ולכן מערכי השיעור המובאים בעבודה זו מותאמים לאוכלוסייה שעימה אני עובדת.

מיכל פלח

¹ דן אוריין, דרמה ותיאטרון, אור עם, ישראל, 1988.

² זמירה הייזנר וקרין חזקיה, החוויה התיאטרונית, האוניברסיטה הפתוחה, 2006

שיעור מספר 1 – זוויות התבוננות בתיאטרון: (בהשראת הסדנה עם הבמאי שי פיטובסקי)

נושא השיעור – המופע התאטרוני כ"סטורי בורד"

מטרות השיעור: 1. התלמידים יכירו את מונחים מהעולם הקולנועי: סטורי-בורד, שוטים,

זוויות ומרחקי צילום.

2. התלמידים יתנסו בקבלת החלטות בימוי הנוגעות לזווית, מרחק, התחלת

סצנה וסיומה.

3. התלמידים יתנסו בהצגת סיפור אישי ב"שוטים" בימתיים

מהלך השיעור:

פתיחה: עיונית

1. הקרנת סצנות מהסרטים של "הארי פוטר".³
דיון כיתתי: מה יצר את המתח? באילו אמצעים השתמש הבמאי?
2. מהו "סטורי בורד": תסריט בתמונות. פירוק התסריט ל"שוטים".
הסטורי בורד יכול את מספר הסצנה, ויזואליות של ההתרחשות ותיאור ההתרחשות:
מחקר, זווית צילום, מתי הסצנה מתחילה ומתי היא מסתיימת.
3. מהו "שוט" בימתי? מה הוא כולל? בהתאם למה נבחר אותו?

גוף השיעור: יציאה להתנסות

1. חימום גופני:
  - הליכה בחלל במהירויות שונות – חשבו על סיפור קטן מהחיים שלכם. זה יכול להיות משחה שקרה לכם בשיעור או בהפסקה, בבית או ברחוב. כל דבר שתמצאו ותוכלו להציג בכיתה. חשוב שזה יהיה משמעותי עבורו.
  - הליכה ובכל פעם שינוי של אלמנט אחד: פנים, מיקום, גובה, מתח בגוף.
  - דיון קצר – כיצד והאם זה קשור לפתיחת השיעור?
2. מתן משימה קבוצתית:
  - חלוקת הכיתה לקבוצות של עד 4 תלמידים
  - בכל קבוצה צריך להיות תלמיד אחד שרוצה לביים את הסיפור שלו.

³ <https://www.youtube.com/watch?v=TT9vPftessg> Best scenes in Harry Potter

- הבמאי מכין "סטורי בורד" מחלק את הסיפור ל 5 "שוטים" (המחשבה המובילה – איך היינו מצלמים את זה?)
- הבמאי מסתכל על חלל העבודה כדי לקבל השראה ואז עושה סקיצה קטנה של 5 שוטים, כל "שוט" עד 15 שניות: מה קורה בדיוק, היכן עומדים, לא חייבים להיות מציאותיים אלא לכוון לאופן שבו הבמאי חש את הסיטואציה, מה הוא בוחר להראות ומאיזו זווית (אלכסון, צד, מאחור), מרחק (קרוב או רחוק)
- בין ה"שוטים" הבמאי יאמר "חושך" ו"אור" והקהל יעצום ויפקח את עיניו בהתאם
- יכול להיות טקסט אך זו לא חובה
- ניתן להשתמש במוסיקה
- יש להתייחס למרכיבים שדיברנו עליהם: מרחק, זוויות, תזמון
- זמן לעריכת חזרות
- הצגת התוצרים בפני הכיתה והתייחסות חברי הכיתה

סיכום השיעור:

דיון כיתתי: דבר חדש שלמדתי, האם אוכל להשתמש בזה ככלי, איך היה לביים

שיעור מספר 2 – הבמה המצטלמת (שיעור בהשראת הסדנה עם צבי סהר)

נושא השיעור – למידה והתנסות בשימוש במצלמה כחלק מהמופיע הבימתי

- מטרות השיעור :
1. התלמידים ילמדו על שימוש שנעשה במצלמות ווידאו בהפקות תאטרון
  2. התלמידים יכירו את המצלמה וילמדו להשתמש בה
  2. התלמידים יתנסו בצילום והקרנת ווידאו כחלק מעבודה בימתית

פתיחה- עיונית

1. דיון בכיתה – מהם המרכיבים הבימתיים המוכרים לכם? הוספת ווידאו/צילום במידה והם לא מעלים אותם.
2. הקרנת קטעי ווידאו מהצגות שבהם נעשה שימוש במצלמה ווידאו: "הדרך לעין חרוד", "פתאום דפיקה בדלת", "משחקים בחצר האחורית", "רומיאו ויוליה".
דיון – מהם השימושים השונים? מה ההבדל ביניהם?

גוף השיעור : יציאה להתנסות

1. היכרות עם מצלמה ווידאו : כיצד מופעלת, חלקי המצלמה, מה קורה עם מיקוד המצלמה בחלק מסויים? הם האיבר המצולם מקבל חיים משל עצמו?
  2. חלוקת הכיתה לקבוצות של עד ארבעה תלמידים
- יציאה לעבודה מחוץ לאולם - כל קבוצה מחפשת זוויות צילום מעניינות של חפצים או איברים
  - כל קבוצה חושבת אם יש סאונד שניתן להוסיף לקטע המסויים
  - הצגת הקטעים המצולמים בכיתה וקיום שיחה כיתתית

סיכום - דיון במליאה שיתייחס להיבטים הבאים :

1. אילו שימושים ניתן לעשות במצלמת ווידאו בתוך המופיע התיאטרוני?
2. מה הוביל את הבחירות שלכם במשימה הקבוצתית.
3. האם לדעתכם תשלבו עבודה עם מצלמה בעשיית תיאטרונית?

שיעור מספר 3 – החלל הבימתי והשפעתו על הבמאי

(שיעור בהשראת הסדנה עם אילן רונן)

נושא השיעור – השימוש בחלל כמוביל לעבודה בימתית ויצירת שפה

מטרות השיעור:

1. התלמידים יכירו את המושג "החלל התאטרוני"
2. התלמידים שימושים שונים בחללים תיאטרוניים
3. התלמידים יתנסו בתהליך בימוי שהחלל התיאטרוני מניע אותו

מהלך השיעור:

פתיחה: עיונית

1. דיון בכיתה – מהו החלל התיאטרוני?
2. הקרנת קטעי הצגות שבהם יש שימוש משמעותי בחלל התיאטרוני:
"חשמלית ושמה תשוקה", "אדם לא מת סתם", "הוא הלך בשדות", "המקרה המוזר של הכלב" וניתוח העבודה עם ובתוך החלל הבימתי.

גוף השיעור: יציאה להתנסות

1. חלוקת הכיתה לקבוצות של 2-4 תלמידים
2. חלוקת טקסטים מתוך המחזה הנלמד בכיתה
3. להנחות את התלמידים לקרוא את הטקסט ולשאול כיצד ניתן להפוך את הטקסט לרלוונטי לעולם שלהם היום? משהו שיהיה קשור אליהם ולא מנותק? (לא חייב להיות עם הקשר למחזה עצמו)
4. להתבונן בחלל העבודה (ניתן למצוא חלל עבודה גם מחוץ לאולם) ולבדוק איך החלל יכול להוביל לעבודה.
5. לצאת לחזרות על הסצנה. התייחסות לקהל, לחלל. ניתן להוסיף כל מרכיב בימתי שרצו.
6. הצגת התוצרים בכיתה.

סיכום השיעור:

- דיון במליאה: האם למדתי משהו חדש? למה התחברתי? מה היה לי קשה?
מה הקשר בין החלל לבימוי? איך היתה ההתנסות בבימוי?

ביבליוגרפיה

1. אוריין, דן, דרמה ותיאטרון, אור עם, ישראל, 1988
2. הייזנר, זמירה וחזקיה, קרין, החוויה התיאטרונית, האוניברסיטה הפתוחה, 2006